

JURIDISK KØNSSKIFTE FOR TRANSKØNNEDE BØRN OG UNDER 18 ÅR I ET MENNESKERETSPERSPEKTIV

Danske regler i strid med transkønnede børn og unges menneskerettigheder

Den tværministerielle arbejdsgruppe, der har lavet en lovgennemgang af lovene på LGBTI-området udgivet i august 2020, fandt:

1) At hvis en transkønnet person under 18 år har fået tilbudt og har undergået kønsmodificerende behandling, vil den pågældende endvidere have en ret til ændring af juridisk køn efter Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK) artikel 8 om retten til respekt for privatliv og familieliv.

2) At det ikke kan udelukkes, at det vil blive fundet i strid med EMRK artikel 8, hvis der uden for den førstnævnte situation ikke er mulighed for efter en konkret vurdering at dispensere for kravet om at være fyldt 18 år for at få ændring af juridisk køn. Gælder en dispensationsadgang alene for personer, der har gennemført hormonbehandling eller øvrig kønsmodificerende behandling, kan der rejses spørgsmål om, hvorvidt der indirekte indføres et krav om behandling for ændring af juridisk køn.

Kønsbekræftende behandling er siden 2016 blevet tilbudt til børn og unge, der har nået Tanner stadie 2, hvilket er det første stadie af puberteten, som man kan nå omkring 10-11-årsalderen. Efter ministeriernes egne overvejelser er den nuværende mangel på adgang til juridisk kønsskifte for børn og unge under 18 år derfor i strid med EMRK, som fortolket af den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (EMD), og Danmark vil kunne tabe en sag ved EMD.

I det følgende vil vi give eksempler på 3 scenarier, der allerede er gennemgået i bemærkningerne til det sidste lovforslag om juridisk kønsskifte for børn og unge, der er sendt i høring, men aldrig fremsat – baseret på de historier, vi møder i LGBT+ Danmark. De illustrerer, hvorfor fjernelse af nedre aldersgrænse er den bedste model for at sikre unge transkønnedes menneskerettigheder på og Danmarks overholdelse af EMRK.

Case 1: Man har en nedre aldersgrænse for juridisk kønsskifte (på 18 år, 15 år eller andet)

Stine er en 14-årig transkønnet pige, der har været i hormonbehandling siden hun gik i puberteten som 13-årig. Hun har sparet sine lomme penge op og købt et nyt spil på nettet, som bliver leveret til hendes lokale posthus. Hun er meget spændt på at få det nye spil, da hun går ned i posthuset. Men da hun viser sit sygesikringskort som legitimation, da hun henter pakken, begynder posthusmedarbejderen at råbe af hende. "Tror du, jeg er dum?", siger han. "I tror I kan komme her og stjæle andres pakker, men idag

fangede jeg dig! Du har jo tydeligvis stjålet nogle andres sygesikringskort - det dér er en drengs sygesikringskort."

Folk stimler sig sammen og kigger på skænderiet, indtil Stine, stresset, råber: "Det er fordi jeg er trans!" og begynder at græde. Folk kigger ned i jorden og går væk, imens en gruppe unge står et stykke væk og peger og griner. Stine løber hjem til sine forældre og holder herefter helt op med at lave ting, hvor hun skal vise ID. Blandt andet bliver hun hjemme fra en endags-tur med sit håndboldhold til Tyskland, fordi hun er bange for, hvad grænsevagterne vil sige.

Dermed brydes Stines ret til privatliv, der er sikret i den Europæiske Menneskerettigheds-konvention art. 8.

Case 2: Man tilbyder kun til dem, der modtager kønsbekræftende behandling

Tobias er en transkønnet dreng, der er vokset op i et lille landsbysamfund og gået på en lilleskole indtil han færdiggjorde 9. klasse. Lærerne på hans lilleskole var meget dedikerede til at respektere hans kønsidentitet, og da han gik i puberteten havde han ikke noget behov for at opsøge kønsbekræftende behandling. Han købte en binder til at hjælpe ham med at have et fladt bryst, men derudover havde han ikke behov for behandling.

Da han begyndte i gymnasiet, insisterede lærerne på at kalde ham "hun" og at sætte ham på pigeholdet, når de lavede kønsopdelte aktiviteter, da han juridisk set var en pige. Da andre elever fulgte lærernes eksempel, og der gik en sport i at kalde ham "hun" eller "pige" for at hævde sig i klassen. Tobias havde levet som en dreng siden han var 9 år, og mobningen og fejlkønningen gjorde, at Tobias blev deprimeret og droppede ud efter for meget fravær. Han besluttede sig for at begynde på hormoner, selvom han egentlig ikke havde lyst, så han kunne få lov til at skifte juridisk køn og få skolen til at respektere hans kønsidentitet.

Dermed blev Tobias tvunget til at modtage medicinsk behandling, han ikke havde brug for, for at opnå en juridisk rettighed, i strid med hans menneskerettigheder.

Case 3: Man tilbyder kun til dem, hvis kroppe er gået i puberteten, sådan at de kan modtage kønsbekræftende behandling

Kun børn og unge, der er på Tanner stadie 2, kan modtage kønsbekræftende behandling. Man ved ikke, hvornår børn går i puberteten, og aldersgrænsen rykker sig hele tiden, så børn bliver yngre og yngre når de går i puberteten. Det er derfor svært at sætte en præcis aldersgrænse, der omfatter alle, der kan modtage kønsbekræftende behandling. I dette scenarie er det derfor besluttet kun at tilbyde juridisk kønsskifte til børn og unge, der har nået Tanner stadie 2.

Patricia, en 13-årig transkønnet pige, ønsker at skifte juridisk køn. Hun har tidligere i sit liv oplevet overgreb, men er i øjeblikket i god trivsel. For at fastslå, om hun har nået Tanner stadie 2 skal hun gennemgå en indgribende undersøgelse af hendes pubertetsudvikling, hvor en læge foretager en klinisk undersøgelse af hendes kønsorganer, kønsbehåring, og udvikling af bryster. Patricia græder hele vejen igennem undersøgelsen og må efter undersøgelsen starte i et intensivt psykologforløb. Hun har svært ved at slippe tanken om, at det er hendes egen skyld, at hun skulle udsættes for det.

Dermed bliver en fysisk meget indgribende undersøgelse et krav for at opnå en juridisk rettighed, i strid med Patricias rettigheder.

Børns Vilkår holdning:

I Børns Vilkår er vores arbejde at understøtte børns trivsel og sikre, at deres rettigheder overholdes.

Vi ved, at børn allerede i børnehavealderen kan identificere sig med et andet køn end det, de er blevet tildelt ved fødslen. Disse børn kan have svært ved at genkende sig selv i spejlet og tænker og opfører sig anderledes end andre med samme tildelte køn. Som følge af at børnenes personnummer fra fødslen tildeler børnene et specifikt køn, kan det medføre, at de i mødet med offentlige instanser bliver læst forkert og møder forhindringer, hvilket kan gå udover barnets trivsel og positive udvikling – det kan være f.eks. når de rejser, låner en bog på biblioteket, er ved lægen, eller gerne vil gå til holdsport.

På denne baggrund, er Børns Vilkår tilhængere af, at børn og unge kan få ændret det sidste tal i deres personnummer.

Alderssvarende juridisk vejledning:

Børns Vilkår har tilbudt at stå for den juridiske vejledning, der er nødvendig, før barnet kan få ændret personnummeret. Siden 2007, har Børns Vilkår haft et korps af professionelle bisiddere, der alle er socialrådgiveruddannede og har børnefaglige og juridiske kompetencer. Bisidde teamet er specialiseret i at yde uafhængig rådgivning til børn og unge i både sociale- og familieretslige sager. Bisidderne rummer på en professionel måde de udfordringer, som barnet står med, og har fokus på at støtte og hjælpe barnet til selv at blive klar over, hvilke ønsker barnet har og at tage de skridt i sagen, som barnet ønsker. Bisidderne hjælper barnet til at se barnets muligheder og betydningen af de valg barnet træffer.

Børns Vilkår har på den baggrund oparbejdet stor viden og erfaring med, hvordan der mest hensigtsmæssigt tales med børn og unge i alle aldre på en let forståelig måde om deres problemstillinger og om deres rettigheder.

Det kan i den forbindelse desuden påpeges, at Børns Vilkår's bisiddere er neutrale over for barnets ønsker, at bisidderne i disse specifikke og alle andre sager overholder underretningspligten og at en eller flere samtaler med Børns Vilkår ikke betyder, at barnet eller den unge ender med at ændre personnummer. Dette fordi, at det via rådgivningen kan blive klart for nogle børn og unge, at udfordringerne i deres liv ikke stammer fra eller løses af ændringer i personnummeret.

Derudover følger bisidderne tilgangen om skærpet underretningspligt, da Børns Vilkår's rolle er at beskytte børn og unges rettigheder, heriblandt når forældre, skoler og andre behandler børn ulovligt eller disse er i svær mistrivsel og har behov for hjælp.

Det skal dog understreges, at hvis det er hensigtsmæssigt, barnet forstår hvad ændring af personnummer indebærer og at dette står i vejen for deres trivsel, vil vi støtte ændring af personnummer.